Mikael Hidén

PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA 27.3.2026 KELLO 9.30
KAA 8/2023 vp Eläinten oikeudet perustuslakiin
Kutsu valiokuntaan kuultavaksi sähköpostissa 13.3.2026

Olin samasta kansalaisaloitteesta kuultavana perustuslakivaliokunnassa 5.12.2025 .Katsoin lausunnossa, että asiassa ei ollut hyväksyttävinä pidettäviä edellytyksiä käsitellä aloitetta valtiosäännön mukaisena ja sellaisena periaatteessa hyväksyttävissä olevana aloitteena. Aloitteessa ei ollut kysymys muiden säännösmuutosten ohessa tapahtuvasta vähäisestä kajoamisesta johonkin perustuslain säännökseen, vaan eläinten perusoikeusturvan säätämistä koskevasta uudesta luvusta perustuslakiin. Katsoin lausunnossani, että näin periaattellisesti ja käytännössä merkittävää uutuutta ei voida näin vajavaisin perusteluin esitettynä ottaa aloitteena käsiteltäväksi eduskunnan lainsäädäntömenettelyssä. Viittasin lausunnon lopulla myös johonkin aikaisempaan tilanteeseen, jossa perustuslakivaliokunta ei ollut pitänyt mietinnön jättämistä asiassa välttämättömänä.

- - - - - - -

Kansalaisaloitteen KAA 8/2023 vp tarkasteluun on sittemmin tullut lisänäkökohtia. Ne on hyvin esitetty valiokunnan kokoukseen 27.3.2026 lähetetyn sähköpostikutsun (13.3.2026) perusteluissa. Kutsussa todetaan:

”Teitä pyydetään lausunnosanne ottamaan kantaa seuraavaan kysymykseen.

Perustuslakivaliokunta on viimeisimmissä perustuslain muutoksia koskevissa mietinnöissään (esim. PeVM 4/2018 vp, PeVM 4/2015 vp, PeVM 10/2006 vp, PeVM 5/2005 vp) todennut, että perustuslain muutostarpeita arvioitaessa on perustuslakivaliokunnan mielestä lähtökohdaksi otettava ajatus perustuslain suhteellisesta pysyvyydestä. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että perustuslain asemaan valtio- ja oikeusjärjestyksen perustana ei sovi, että siihen kohdistuu jatkuvia muutoksia. Perustuslain muuttamiseen tulee valiokunnan mukaan

suhtautua pidättyvästi. Perustuslain muutoshankkeisiin ei valiokunnan mukaan pidä ryhtyä päivänpoliittisten tilannenäkymien perusteella eikä muutenkaan niin, että hankkeet olisivat omiaan heikentämään valtiosäännön perusratkaisujen vakautta tai perustuslain asemaa valtio- ja oikeusjärjestyksen perustana. Samoissa mietinnöissä valiokunta on myös todennut, että on myös pidettävä huolta siitä,että perustuslaki antaa oikean kuvan valtiollisen vallankäytön järjestelmästä ja yksilön oikeusaseman perusteista.Perustuslain mahdollisia muutostarpeita tulee arvioida huolellisesti ja välttämättömiksi arvioidut muutokset tehdä perusteellisen valmistelun sekä siihen liittyvän laajapohjaisen keskustelun ja yhteisymmärryksen pohjalta.

Perustuslakivaliokunta pyytää lausuntoanne siitä,millainen näiden mietinnöissä esitettyjen kannanottojen luonne on. Valiokunta pyytää teitä ottamaan kantaa erityisesti siihen, tuleeko näitä kannanottoja tulkita (valiokunnan ja viime kädesssä perustuslainsäätäjän harkintaa) oikeudellisesti perustuslain 73 §:n 1 momentin mukaista perustuslain muuttamista rajaavaksi vai onko kyse enemmänkin oikeudellisesti sitomattomista valtiosääntöpoliittisista periaatteista (ks. myös PeVM 9/2010 vp, s. 3, HE1/1998 vp, s. 6). Mikäli katsotte, että nämä mietinnöissä esitetyt kannanotot rajaavat perustuslainsäätäjän toimivaltaa, mihin perustuslain säännökseen kiinnitätte arvionne?"

- - - - - - -

Edellä jo viitatussa lausunnossa, jonka viime joulukuussa annoin nyt esillä olevasta kansalaisaloitteesta (KAA 8/2023 vp), totesin viimeisenä virkkeenä: "Miten perustuslakivaliokunta käsillä olevassa tilanteessa suhtautuu asian jatkokäsittelyyn, on tietysti valiokunnan asia." Lausumassa on otettu huomioon mietintövaliokunnan riippumatomn asema sen päättäessä, millä tavoin lakiehdotus valmistellaaan täysistuntokäsittelyä varten.. Tästä riippumatta olin joulukuista lausuntoa laatiessani , olin tämän nykyisen lausuntoni alkua kirjoittaessani ja olen edelleenkin sitä mieltä, että tässä asiassa ei ole hyväksyttävinä pidettäviä edellytyksia käsitelllä asiasssa tehtyä aloitetta valtiosäännön mukaisena ja periaatteessa siten hyväksyttävissä, mahdollisesti muutoksin, olevana aloitteena.

Edellä on esitetty pitkä lainaus asiantuntijoille lähetystä sähköpostista. Lainauksessa on paljon esillä ajatus perustuslain suhteellisesta pysyvyydestä. Ajatukset ovat perusteltuja, mutta niissa on enemmänkin kysymvs valtiosääntöolitiikkaa koskevista kannanotoista, ei niinkään valtiosääntöoikeudellisista kysymyksistä. Niistä ei kai ole aihetta kehittääkään valtiosääääntöoikeudellisia kysymyksiä.